

НАРЕДБА № 14 от 09.01.2012 г. за придобиване на квалификация по професията „Каменоделец“

Обн. - ДВ, бр. 11 от 07.02.2012 г., в сила от 07.02.2012 г.

Издадена от министъра на образованието, младежта и науката

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 215060 „Каменоделец“ от област на образование „Изкуства“ и професионално направление 215 „Приложни изкуства и занаяти“ съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 215060 „Каменоделец“ съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на втора степен на професионална квалификация за специалностите 2150601 „Каменоделство“ и 2150602 „Декоративни скални облицовки“.

Чл. 3. Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 2 и 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебни планове и учебни програми за обучението по специалностите по чл. 2.

Раздел II

Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определят професионалните компетенции в края на обучението по професията, които гарантират на обучаемия възможност за упражняване на професията 215060 „Каменоделец“.

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията „Каменоделец“ определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото минимално образователно равнище, описанието на професията, целите на обучението, резултатите от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и учебните програми за обучение по професията, действащи към влизане в сила на тази наредба, се прилагат до разработване и утвърждаване на учебните планове и учебните програми по чл. 3.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

Министър: Сергей Игнатов

Приложение към чл. 2
Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация
по професията „Каменоделец“

Професионално направление:		
215	Приложни изкуства и занаяти	
Наименование на професията:		
215060	Каменоделец	
Специалности:		Степен на професионална квалификация
2150601	Каменоделство	Втора
2150602	Декоративни скални облицовки	Втора

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за входящо минимално образователно равнище за ученици и за лица, навършили 16 години

За придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията „Каменоделец“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 ЗПОО (утвърден от министъра на образованието, младежта и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г., изм. и доп. със Заповед № РД-09-04 от 08.01.2004 г., Заповед № РД-09-34 от 22.01.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 09.04.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.02.2005 г., Заповед № РД-09-1690 от 29.09.2006 г., Заповед № РД-09-828 от 29.06.2007 г., Заповед № РД-09-1891 от 30.11.2007 г., Заповед № РД-09-298 от 19.02.2009 г., Заповед № РД-09-1803 от 29.10.2009 г., Заповед № РД-09-621 от 18.05.2010 г., Заповед № РД-09-1728 от 01.12.2010 г. Заповед № РД-09-748 от 13.06.2011 г. и Заповед № РД-09-1805 от 09.12.2011 г.) входящото минимално образователно равнище е:

- за ученици - завършено основно образование или завършен клас от средното образование при срок на обучението до 4 години (рамкова програма Б) или завършено основно образование при срок на обучението 4 години (рамкова програма В);

- за лица, навършили 16 години - завършен клас на средното образование или завършено средно образование при срок на обучението 1 година (рамкова програма Б) или завършено основно образование при срок на обучението 4 години (рамкова програма В).

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията „Каменоделец“ с придобиване на втора степен на професионална квалификация не се изисква предишна професионална квалификация или професионален опит.

За лица с професионален опит се организира обучение по професията „Каменоделец“ с придобиване на втора степен на професионална квалификация, което включва усвояване на компетенциите, описани в т. 4 на настоящото ДООИ, които кандидатът не притежава.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Каменоделецът обработва машинно или ръчно камък и изработва промишлени, архитектурни и художествени изделия, извършва и монтажни дейности по изпълнение на вертикални облицовки, балюстради, стълбища, настилки, включително и павета.

Работи както на закрито - в работилници, ателиета и цехове, специализирани в обработка на камък, каменни изделия и скалнооблицовъчни материали, така и на открито.

Използва различни видове режещи, шлайфащи и полиращи инструменти и машини, както и ръчни, електрически или пневматични машини за предварителна, основна и довършителна обработка на камъка.

Каменоделецът работи обикновено в условия на запрашеност, шум, влажност и вибрации, което изисква да носи предпазни средства - противопрашни маски, предпазни ръкавици и очила.

При изпълнение на трудовите си дейности каменоделецът трябва да бъде сръчен, търпелив и упорит. Необходима е физическа издръжливост, за да може да пренася и повдига скални материали. Трябва да е психически устойчив при извършване на еднообразни, рутинни дейности, да има готовност за работа в екип, да спазва изискванията на правилници, наредби и други документи, съдържащи предписания за работа.

Каменоделецът трябва да може да разчита и изпълнява работни проекти и чертежи, да изработва схеми и скици и да предлага на клиентите различни идейни решения.

Работното време на каменоделеца е стандартно. Възможна е сезонност и мобилност с оглед естеството на работа (транспорт и монтаж на произведените изделия), като понякога е наложително да се работи и в почивните дни.

При работа каменоделецът трябва да се старее да не замърсява околната среда.

Каменоделецът носи отговорност за здравето, безопасността и сигурността на хората, с които работи.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Придобилият втора степен на професионална квалификация по професията „Каменоделец“ може да продължи обучението си за придобиване на трета степен на професионална квалификация по други сродни професии от област „Изкуства“ или от професионално направление 582 „Строителство“, като част от задължителната професионална подготовка се зачита.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД-2011), утвърдена със Заповед № РД-01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, изм. и доп. със заповеди № РД-01-204 от 28.02.2011 г., РД-01-426 от 30.05.2011 г. и РД-01-529 от 30.06.2011 г.

Придобилите втора степен на професионална квалификация по професията „Каменоделец“ могат да работят на длъжности (професии) от единични групи 7112-2006 Зидар, облицовка на пещи, 7112-2007 Зидар при горещ ремонт на металургични пещи и съоръжения, 7112-2005 Зидар, сгради (конструкции), 7112-2002 Зидар, комини, 7113 Каменоделци, каменоцепачи, каменорезачи и каменодълбачи, както и на други длъжности, допълнени при актуализиране на НКПД.

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда;
- избира и използва правилно лични предпазни средства;
- разпознава опасни ситуации, възникващи в процеса на работа, дефинира и спазва предписания за своевременна реакция;
- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда, разбира договорните отношения между работодател и работник;

- участва активно при изпълнение на задачите, съдейства и проявява лоялност към колегите и майсторите;
- разбира своята роля в дейността на предприятието и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си;
- ефективно организира работното място, подрежда инструментите и машините, осигурява удобство и точно спазване на технологията и методите.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление „Приложни изкуства и занаяти“

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- разчита техническа документация - чертежи на детайли, чертежи на общия вид, технологични карти;
- познава и описва физическите, химическите, механичните и технологичните свойства на материалите, с които работи;
- подбира и работи с основни, помощни и спомагателни материали;
- познава устройството и принципа на действие на основните машини, съоръжения, приспособления и уреди и умее да ги прилага в конкретни ситуации;
- оперира с различни видове режещи, шлайфащи и полиращи електрически, пневматични и ръчни инструменти.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията „Каменоделец“ задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава основните понятия, термини и тяхното приложение;
- познава технологиите за добив на скални материали;
- прилага начините и методите за добив на каменни блокове;
- познава устройството на машините за обработка на скални материали и изискванията за безопасната им експлоатация;
- познава и прилага съвременните технологии за обработка на скални материали;
- ползва различни видове инструменти и машини за обработка на скални материали;
- познава и владее методиката и спецификата за изработване на промишлени, архитектурни и художествени изделия и изделия от камък;
- избира подходящи материали за работа;
- владее техниките за ръчна и машинна обработка на камъка;
- умее да разчита и изпълнява работни чертежи;
- съставя технологични карти и изчислява себестойността на изработените изделия.

4. Резултати от ученето

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
<i>Общи за професията „Каменоделец“</i>	
1. Спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда	1.1. Избира и използва правилно лични предпазни средства и специална работна екипировка (противопрашни маски, предпазни ръкавици и очила) 1.2. Изброява правилата за безопасна работа с инструменти, машини и съоръжения 1.3. Работи правилно и безопасно с различните видове машини, съоръжения и инструменти 1.4. Разпознава опасни ситуации, които могат да възникнат в процеса на работа, и предприема мерки за тяхното

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	<p>предотвратяване</p> <p>1.5. Оказва долекарска помощ при възникнали инциденти</p> <p>1.6. Познава правилата и процедурите за пожарна и аварийна безопасност и борба с пожарите и по предназначение използва средства за противопожарна защита</p> <p>1.7. Полага грижи за опазване на околната среда, като събира и изхвърля отпадните продукти на определените за целта места</p>
<p>2. Познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес и разбира своята роля в дейността на предприятието</p>	<p>2.1. Изпълнява компетентно трудовите задачи, поставени от прекия ръководител или от работодателя</p> <p>2.2. Проявява самоконтрол и самопроверка при изпълнение на задачите, съдейства и демонстрира лоялност към майсторите и колегите</p> <p>2.3. Разширява и надгражда професионалните си знания и умения и се стреми да ги използва за усъвършенстване на трудовия процес</p> <p>2.4. Разбира собствената си роля в дейността на предприятието и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си</p>
<p>3. Създава ефективна организация на работното място</p>	<p>3.1. Спазва последователността на технологичните операции при обработката на скалните материали</p> <p>3.2. Подбира и подготвя необходимите инструменти и машини в зависимост от вида на операцията при обработката на скалните материали</p> <p>3.3. Почиства, поддържа и съхранява машините, инструментите и съоръженията в съответствие с изискванията и инструкциите</p>
<p>4. Подготвя материалите за предварителна обработка</p>	<p>4.1. Познава и класифицира различните видове скални материали</p> <p>4.2. Разпознава основните скални видове – мрамор, варовик и гранит, в зависимост от техните характерни особености и физико-механични качества</p> <p>4.3. Определя качествата на материалите, които използва в предварителната обработка на скалните материали</p> <p>4.4. Посочва технологичната последователност на операцията, които се извършват при предварителната обработка на материалите</p> <p>4.5. Познава и описва принципа на работа с инструментите и машините за предварителна обработка на скалните материали</p> <p>4.6. Почиства, поддържа и съхранява машините, инструментите и съоръженията в съответствие с изискванията и инструкциите</p>

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
5. Обработка скалните материали с обрязващи и профилиращи машини	5.1. Познава особеностите в устройството и принципа на действие на основните обрязващи и профилиращи машини
	5.2. Описва устройството, принципа на действие и предназначението на основните обрязващи и профилиращи машини 5.3. Спазва изискванията за безопасност при работа с основни обрязващи и профилиращи машини 5.4. Извършва в технологична последователност различните операции при работа с основни обрязващи и профилиращи машини
6. Разчита работни проекти и чертежи	6.1. Познава и разчита символите и знаците в работните проекти и чертежи 6.2. Подготвя, разчертава и оразмерява точно и прецизно материала, който ще обработва по предварително зададен чертеж 6.3. Изработва самостоятелно или в екип задание по предварително зададен работен проект
7. Подготвя материалите и инструментите за основна и довършителна обработка на скалните изделия	7.1. Описва целта и определя последователността на технологията и методите при основната и довършителната обработка на скалните изделия 7.2. Описва принципа на работа с инструментите и машините за основна и довършителна обработка на скалните изделия 7.3. Умее да работи безопасно с инструментите и машините 7.4. Почиства, поддържа и съхранява машините, инструментите и съоръженията в съответствие с изискванията и инструкциите
8. Монтира и поддържа готовите каменни изделия и скалнооблицовъчни материали	8.1. Извършва дейности по вдигане, товарене, транспортиране и разтоварване на готовите каменни изделия и на скалнооблицовъчните материали при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд 8.2. Използва по предназначение помощни съоръжения за товарене и транспортиране на каменните изделия и на скалнооблицовъчните материали 8.3. Монтира различни видове готови каменни изделия и скалнооблицовъчни материали при стриктно спазване на технологиите и методите за монтаж 8.4. Спазва технологията и методите за поддръжка на различните видове каменни изделия, облицовки и настилки
9. Изчислява	9.1. Изчислява количествата и стойността на вложените

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
себестойността на изработените изделия	материали 9.2. Изготвя количествено-стойностни сметки за изработените изделия 9.3. Предлага мерки за намаляване на разходите на материали при изработване на крайните изделия
<i>Специфични за специалност 2150601 „Каменоделство“</i>	
10. Изработва разнокаменни, архитектурни и художествени изделия	10.1. Познава начините за изработване на идеен и технологичен проект 10.2. По задание на клиент умее да предложи идейно решение, свързано с конкретен стил 10.3. Изработва по предварително зададен идеен и технологичен проект различни видове разнокаменни, архитектурни и художествени изделия – подбира подходящите материали, технологиите за изработване и за монтиране на готовите изделия
<i>Специфични за специалност 2150602 „Декоративни скални облицовки“</i>	
11. Украсява жилищни и обществени сгради с декоративни скални облицовки	11.1. Познава общите изисквания, правила и начини за изработка на различните видове декоративни скални облицовки 11.2. Подбира подходящи инструменти и съоръжения за изработване на различните видове декоративни скални облицовки 11.3. Изработва и монтира в технологична последователност различните видове декоративни скални облицовки

5. Изисквания към материалната база

5.1. Учебен кабинет

Основното предназначение на учебния кабинет е провеждането на обучение по теория на професията. Обзавеждането на учебния кабинет включва: работно място на обучаващия и работни места за всеки обучаван (работна маса и стол), учебна дъска, мебели, екран за прожектиране, видеотехника, компютър с мултимедиен проектор и други технически средства за обучение.

5.2. Обучение по практика

За обучението по практика обучаващата институция трябва да разполага със специализирани работилници и ателиета, оборудвани и обзаведени с маси, плотове, поставки и стативи, подходящи инструменти, машини и съоръжения (различни видове режещи, пробиващи и полиращи машини, ръчни и пневматични инструменти и съоръжения), помощно оборудване и мерителни инструменти (прав ъгъл, линеал, нивелир, метър, ролетка, шаблони), задължителни предпазни средства за преподавателя и за всеки обучаван (противопрашни маски, предпазни ръкавици и очила, специално облекло), както и помощни съоръжения за товарене и транспортиране на готовите каменни изделия и скалнооблицовъчни материали (стоманени въжета, колани, подежни машини).

6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават по теория и по практика имат лица с образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“ по специалности от професионални направления „Архитектура, строителство и геодезия“, „Проучване, добив и обработка на полезни изкопаеми“, съответстващи на учебните предмети или на модулите от отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка.

Преподавателите по практика трябва да притежават свидетелство, доказващо квалификацията им за художествена обработка на камък.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания и умения.